

ههشدي مهزارگهكان (عتبات)

05-12-2020

نووسه رهكان

ناوهندي ليكوئينهوهي رووداو

كورتته : ناوي ههشدي مهزارگهكان بهمدواييه بو ههلماليني پهرده لهسه رراگه ياندني جيا بوونهوهي نافه رميي ههندي ليوا و گرووي چه كداره وه له ههشدي شه عبي دهركه وت. ته مهش پاش ته وهي ته و لايه نانه ههستيان كرد ته و ته ركه ي له ئوپه راسيونه كاني ئازاد كردندا كيشاويانه به با ده چن، يان تيكه لي ته و شكست و پيشيلكاريانه ده كر ين كه له لاي ههندي گرووي چه كداره وه پيش و پاش ئوپه راسيونه كاني ئازاد كردن ته انجام درا ون. له بهر ته مه

ناوێ جەشدى مەزارگەكان بەمدواييه بۆ هەلمائىنى پەردە لەسەر راگەياندى جياپوونەوهى نافەرمىي هەندى لىوا و گرووپى چەكدارەوه لە جەشدى شەعبى دەرگەوت. ئەمەش پاش ئەوهى ئەو لایەنە هەستیان کرد ئەو ئەركەى لە ئۆپەراسیۆنەكانى ئازادکردندا كێشاویانە بەبا دەچن، یان تێكەلى ئەو شكست و پێشیلکارییانە دەكرێن كە لەلاین هەندى گرووپى چەكدارەوه پێش و پاش ئۆپەراسیۆنەكانى ئازادکردن ئەنجامدراون. لەبەر ئەمە، ئەو چوار گرووپە (فیرقەى ئەمام عەلى، لیواى عەلى ئەكبەر، فیرقەى شەركەرى عەباس، لیواى پشٹیوانانى مەرجهعیەت) لە نێو گەردەلوولێكى لایەندارىی سیاسى و ئاینى بۆ هەندى لایەن لە دەرەوهى عێراق، خۆیان بە نامۆ ھاتە بەرچاوان.

هەلسوكەوتى شەركەرەنە و مەرفانەى جەشدى مەزارگەكان لە كاتى ئۆپەراسیۆنەكانى ئازادکردندا ئاماژەى هیچ پێشیلکارییەكى زەقى مافەكانى مەرفان تێدا نەبوو. یان هیچ پێشیلکارییەكى زێدە خراپیان هاوشیۆهى گرووپەكانى دیکەیان لەسەر تۆمار نەكراوه. ئەمەپیش وایكردوو لە عێراقییهكانەوه نزیكتر بن. بەتایبەتى لەو ناوچانەى ئۆپەراسیۆنى چەكدارانەى وایان تێدا ئەنجام دراوه كە لە ئەنجامدا هەزاران هاوولتای یان كۆزراون یان گىراون و سەرنوگومبوون. دیارترین شتێك كە جەشدى مەزارگەكان جیا دەكاتەوه مانەوهیانە لەنێو سنوورى نیشتمان و گوێزپاڤەلییانە لە رووى ئەمنى و ئاینییهوه بۆ بپارەكانى مەرجهعیەتى بەلا. ئەمەپیش دەیانخاتە دەرەوهى بازنەى تۆمەتباربوون بە لایەندارىی حیزبى و باوەردارى بۆ مەرجهعیەتى بێگانە، بەتایبەتى ئێرانیهكان.

ئێران سەركەوتوووانە و بە قوولێ دزەى كرده نێو دامەزرارهى جەشدى شەعبى و سوۆز و لایەندارى سەركردهكانى بۆ خۆى بەكێش كرد، ئەمەپیش وایكرد جەشدى مەزارگەكان خۆى لە دۆخێكى نيمچە داپراو لە دیمەنەكە ببینیتهوه. بەبى گوێدان بە قەبارەى ئەو قوربانیهانەى گرووپەكانى، كە ٤٠٪ى ئەندامانى فەرمىي جەشدىان پێكدەهینا پەراوێزەخران. دیارترین خالەكانى ناكوکى بریتى بوو لە دەستنیشانکردنى عەبدلعەزیز محەمەداوى ناسراو بە (ئەبوو فەدەك) وەك جیگرەوه بۆ ئەبو مەهدى موهەندیس، كە پێشتر گرووپەكانى مەزارگەكان دەستنیشانکردنى ئەویان بۆ جیگرەتەوهى موهەندیس رەتكردەوه بەلام هەستیان بە هیچ بەدەنگەوهچوونێك بۆ ئەو رەتكەرنەوهیە نەكرد. ئەمەپیش كەلێنى نێوان ئەوان و گرووپە وەلانییهكانى پەيوهست بە ئێرانى قوولتر و فراوانتر كرد. هەرەها بپارى ئەمنى لەنێو دامەزرارهى جەشدى لەلایەن گرووپەكانى پەيوهست بە ئێرانەوه قۆرخ كراوه، كە گوێ بە هیچ هەلوێستێكى گرووپەكانى مەزارگەكان نادن، بەتایبەت ئەگەر پەيوهندیی بە هەبوونى دىپلۆماسى و سەربازى ئەمەریكاوه لە عێراقدا، یان بە دەستوەردان لە كاروبارى سیاسى لە ژێر فشارى ئێرانەوه هەبیت. ئەمەپیش پۆلى گەورەى بەلكانى ئێران لەنێو ئەو دەستەبەدا دەرەخات.

هەر كاتێكێش جەشدى مەزارگەكان كێشەوهى خۆى لە دەستەى جەشدى، یان چوونى فەرمىي خۆى بۆ ناو دامەزراره ئەمنیهكان لە دەرەوهى چوارچۆیهى جەشدى، یان هەلوێشاندى خۆى راگەیاندا، كە پێشبینى دەرگەوتى یەكێك لەم ئەگەرەنە لە داهاوتوودا روو بدات، ئەو كاتە گرووپەكانى دیکەى جەشدى ئەو چەترە ئاینى و مەزھەبیهى لەكێس دەدەن كە خۆیان لە بندا جەشدار داوه. ئەمەپیش وادەكات قەیراندرووستبكات بۆ داواستننى ئەو بپارەنەى كە لە بەرزەوهندى ئەودا نین، بەتایبەتیش ئەگەر ئەو بپارەنە پێش ئەو هەلبێزاردانە بدرێن كە گرووپە وەلانییهكانى جەشدى خۆیانى بۆ ئامادە دەكەن. سیفەتى واتەبى و ماددى گرووپەكانى مەزارگەكان زۆر گەورەیه بەتایبەتى لەرووى ژمارەوه، ئەمەپیش وا دەكات كە لەنگییهكى گەورە بخەنە نێو پێكهاەتى دەستەى جەشدى و رۆلى ئەمنى و سیاسى لە وڵاتدا لاواز بكەن و، گوشارى نێودەولەتى و ناوچەى لەسەر ئەو گرووپانە زیاد بكەن كە چەندین نیشانەى پرسىاریان لەسەرە. هەر هەنگاویكێش كە گرووپەكانى مەزارگەكان بەرەو بەدیهێنانى سەرورەبى نیشتمانیى ببن، وادەكات لە مامەلەكردن لەگەڵ دەزگا فەرمییهكانى دەولەت نزیكتر ببن و پشٹیوانى داراى و سیاسىیان زیاتر ببین. ئەمە گرووپەكانى دیکە فەرێ دەداتە دەرەوهى حیساباتی حكومەت، هەر ئەمەپیش لاوازتریان دەكات و بیزارى كۆمەلگەبى لە هەلسوكەوتیان لە ناوچەكانى مەملەتانى (ناوچەكانى عەرەبى سوننە) و ناوچەكانى دیکەى وڵات بەهێزتر دەكات. بە تايبەت پاش ئەوهى هەندێك لەو گرووپانە تۆمەتبارن بەوهى كە لە سەركوتینەوهى خۆپشاندانەكان بەشدار بوون و پشٹیوانى حیزبە گەندەلەكانى دەسەلاتیان كردوو. ئەمەش لە كاتێكدا بە گرووپەكانى سەر بە مەرجهعیەت لە هیچ هەلسوكەوتێكى گومانناوى وەھادا تۆمەتبار نەكراون.

دواى ئەوهى پێویستى كارکردنێان وەك لایەنى رزگارکەر نەما، گرووپەكانى مەزارگەكان پێیانوايه كاتى ئەوه هاتوو بە جددى ئاویتهى دامەزراره ئەمنیهكان ببن و، پاڤەندن بە جییهجێکردنى فتاوى مەرجهعیەت بە گوتار و ناوهرۆکیهوه. ئەو چوار گرووپەى مەزارگەكان نوێنەرایەتیی جەوهەرى ئەو فتاویە دەكەن كە مەرجهعیەتى سیستانی راگەیاندا. لەراستیدا جەشدى مەزارگەكان تاقە نوێنەرایەتیی ئەو فتاویە دەكات كە باس لە جیهادی كیفائى دەكات و، جگە لەوه گشت گرووپەكانى دەرەوهى ئەو فتاویە و دەرەوهى ئێرادەى

فهرماندهی گشتی هیزه چه کداره کان، دستبه سهرداگرتنی برپاری سیاسی و نه منین.